

การศึกษาศักยภาพของคลองเพื่อการแก้ไขปัญหาดังเมืองของกรุงเทพมหานคร

นางสาวกิ่งเพชร สพิหาชีวะ

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาการวางแผนภาคและเมืองมหาบัณฑิต

ภาควิชาการวางแผนภาคและเมือง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2529

ISBN 974-566-990-3

013221

A STUDY OF KLONG POTENTIALITY FOR THE URBAN
PROBLEMS SOLUTION OF BANGKOK METROPOLIS

Miss Kingpetch Lelahajeva

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirments
for the Degree of Master of Urban and Regional Planning
Department of Urban and Regional Planning

Graduate School

Chulalongkorn University

1986

หัวข้อวิทยานิพนธ์

การศึกษาศักยภาพของคลอง เพื่อการแก้ไขปัญหาทางผังเมืองของ
กรุงเทพมหานคร

โดย

นางสาวกิ่งเพชร สีพิหาชีวะ

ภาควิชา

การวางแผนภาคและเมือง

อาจารย์ที่ปรึกษา

ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ สุวัฒน์ รัตานิติ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัยเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบริหารธุรกิจ

.....
(รองค้ำสตราจารย์ ดร. สรชัย พิศาลบุตร)

รักษาการในตำแหน่งรองคณบดีฝ่ายวิชาการ
ปฏิบัติราชการแทนรักษาการในตำแหน่งคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....
ประธานกรรมการ

(รองค้ำสตราจารย์ ดร. เกียรติ สีวะกุล)

.....กรรมการ

(ผู้ช่วยค้ำสตราจารย์ สุวัฒน์ รัตานิติ)

.....กรรมการ

(ดร. สุเมธ ชุ่มล่าย ณ อยุรยา)

.....กรรมการ

(อาจารย์ ขวัญสรวง อดิโพธิ์)

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

หัวข้อวิทยานิพนธ์   การศึกษาสภาพของคลองเพื่อการแก้ไขปัญหาท่างฝั่งเมือง
ของ กรุงเทพมหานคร

ชื่อ นิสิต   นางสาวกิ่งเพชร สีพิหาฮิวะ

อาจารย์ที่ปรึกษา   ผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒนา ธาตานิติ

ภาควิชา   การวางแผนนครและเมือง

ปีการศึกษา   2528

บทคัดย่อ

กรุงเทพฯ ในอดีตเป็นเมืองชุมชนเล็ก ๆ แบบเมืองมีลักษณะเป็นสังคมเกษตร และมี
คลองเป็นโครงสร้างของเมือง ทำหน้าที่ระบายน้ำทิ้งทั้งในด้านการตั้งถิ่นฐาน การดำรงชีพ
และการคมนาคมขนส่ง ทั้งในระดับภาค เมือง และชุมชน

จากอิทธิพลของอารยธรรมตะวันตก ในช่วงกลางศตวรรษที่ 19 สร้างความเปลี่ยนแปลง
ที่สำคัญแก่ประเทศทั้งในด้านเกษตรกรรม สังคม เศรษฐกิจ โดยเฉพาะในกรุงรัตนโกสินทร์
การใช้ที่ดินและระบบคมนาคม จะเห็นมาพร้อมกับถนนมากขึ้น โดยละเลยไม่ให้ความสำคัญแก่
พื้นที่คลอง

กรุงเทพฯ ในปัจจุบันเป็นมหานครขนาดใหญ่ และพบปัญหาเช่นเมืองใหญ่ ๆ ทั้งหลาย
คือ ปัญหาประชากร ปัญหาน้ำท่วม ปัญหามลภาวะติดขัด ฯลฯ สภาพการณ์เช่นนี้ไม่อาจปล่อยปะ
ละเลยได้อีก จำเป็นต้องหาแนวทางการแก้ไขโดยรีบด่วน ซึ่งในปัจจุบัน คลองอันเป็นโครงสร้าง
เก่าแก่มาแต่เดิม ยังมีปรากฏให้เห็นที่กรุงเทพฯ ทั้งหมด หากแต่มีสภาพแตกต่างกันไป ตาม
ลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่นั้น ด้วยเหตุนี้ จึงเป็นที่น่าสนใจอย่างยิ่งว่า คลองต่างสภาพเหล่านี้
มีลักษณะปัจจุบัน เป็นอย่างไร และจะนำคลองมาช่วยแก้ไขปัญหามลภาวะของเมืองได้มากน้อยเพียงใด

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. ศึกษาสภาพ ปัญหา ระบบโครงข่ายและความสัมพันธ์ระหว่างคลองกับ

ชุมชนในกรุงเทพมหานครในอดีตถึงปัจจุบัน

2. ศึกษาตลอดจนเสนอแนะให้คลองมีศักยภาพ ในการแก้ไขปัญหาทางผังเมือง
ในบริเวณพื้นที่กรุงเทพมหานคร

ผลของการศึกษา

1. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างคลองกับชุมชน โดยจัดแบ่งระยะเวลาของการศึกษาออกเป็น 5 ระยะ ดังนี้คือ

ระยะที่ 1 สัมภาษณ์รัตนโกสินทร์ กรุงเทพฯ เป็นชุมชนเล็ก ๆ มีโครงสร้างทางเศรษฐกิจเพื่อยังชีพ คลองมีความสัมพันธ์กับชุมชนในทุกระดับของพื้นที่ ภาค เมือง และชุมชน โดยเฉพาะในด้านการตั้งถิ่นฐาน สาธารณูปโภค เกษตรกรรม และในด้านยุทธศาสตร์

ระยะที่ 2 สัมภาษณ์รัตนโกสินทร์ตอนต้นก่อนทำสนธิสัญญาบาวริง เป็นช่วงระยะเวลาของการก่อสร้างเมือง โดยเลียนแบบความเจริญในสมัยอยุธยา วิถีชีวิตความเป็นอยู่ การตั้งถิ่นฐานของคนกรุงเทพฯ การอุปโภค บริโภค สิ่งไม่แตกต่างจากสมัยอยุธยา คือ ผูกพันกับน้ำด้วยกันทั้งสิ้น

ระยะที่ 3 สัมภาษณ์หลัง สนธิสัญญาบาวริง ถึงรัชกาลที่ 5 เป็นช่วงที่ไทยเผชิญกับการแผ่ขยายของลัทธิจักรวรรดินิยมตะวันตก ระบบเศรษฐกิจเริ่มเปลี่ยนจากการผลิตเพื่อเลี้ยงตัวเองมา เป็นเพื่อการส่งออกนโยบายของรัฐเป็นการทำนุบำรุงทั้งคลองและถนนในสมัยนี้คลองมีบทบาทมากที่สุดต่อชีวิตความเป็นอยู่ของคนกรุงเทพฯ

ระยะที่ 4 สัมภาษณ์รัชกาลที่ 6 - พ.ศ. 2500 นับเป็นการต่อเนื่องจากอิทธิพลของรัชกาลที่ 4-5 นโยบายรัฐได้เน้นการพัฒนาคมนาคมทางบก และจากการพัฒนาสาธารณูปโภค สาธารณูปการ มีผลกระทบทำให้คลองมีบทบาทลดลงแทบทุกด้าน

ระยะที่ 5 พ.ศ. 2500 - สมัยปัจจุบัน กรุงเทพมหานครภายใต้แนวความคิดด้านระบบถนนจากที่ปรึกษาชาวอเมริกัน และแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ 5 ฉบับ ลักษณะเศรษฐกิจเจริญเติบโตจากภาคเกษตรกรรมมาเป็นภาคอุตสาหกรรม บทบาทคลองต่อชุมชนกรุงเทพมหานคร มิได้เปลี่ยนแปลงจากระยะที่ 4 แต่ภายหลังจากที่ท่วมกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ. 2518 และ 2526 คลองจึงได้เริ่มมีบทบาทและทวีความสำคัญมากขึ้น

2. กรุงเทพมหานครในบ้ลจุบันประสบปัญหาต่าง ๆ มากมาย แต่ปัญหาที่คลองมีศักยภาพในการแก้ไขมี 3 ด้านดังนี้ ด้านการระบายน้ำและน้ำท่วม ด้านปัญหาจราจรติดขัด และด้านการขาดแคลนส่วนล้าธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ

ด้านการระบายน้ำและน้ำท่วม แนวทางการจัดระเบียบคลอง เพื่อบรรเทาปัญหาปรุกการแรกคือ การปรับปรุงประสิทธิภาพของคลองโดยจัดลำดับความสำคัญของคลองเพื่อการระบายน้ำ เป็น 3 ระดับ คือ คลองหลัก คลองเสริมระบบคลองหลัก และคลองย่อย โดยพิจารณาปรับปรุงด้านประตูละบายน้ำ ขุดลอกคูคลองที่ตันเขิน เปิดทางน้ำไหลคูคลองสร้างเขื่อนริมคลอง ปรับปรุงชุมชนที่อาศัยอยู่ริมคลอง ประการที่ล่องคือ การขุดคลองขนานไปกับแนวถนนที่ตัดใหม่ สำหรับการระบายน้ำแทนที่ระบายน้ำ

ด้านปัญหาจราจร แนวทางการจัดระเบียบคลองเพื่อบรรเทาปัญหาจราจรติดขัด ประการคือ การส่งเสริมการขนส่งทางน้ำในเขตแม่น้ำเจ้าพระยา ด้วยระบบเรือด่วนเสียบแม่น้ำเจ้าพระยา เรือข้ามฟาก และเรือหางยาว โดยการปรับปรุงด้านกายภาพของคลอง ด้านการบริการ และปรับปรุงจุดต่อเชื่อมระหว่างเส้นทางคมนาคมทางบกและทางน้ำ ประการที่ล่องคือ เล่นอเนาะเส้นทางสัญจรระหว่างแหล่งงาน พักอาศัย แหล่งผลิต โดยให้ลัดคลองกับโครงการป้องกันน้ำท่วมของกรุงเทพมหานคร โดยการปรับปรุงคลองหลัก ขุดคลองเสริมระบบคลองหลัก และระบบโครงข่ายย่อย

ด้านการขาดแคลนส่วนล้าธารณะเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ แนวทางการจัดพื้นที่ริมคลองเพื่อแก้ไขปัญหาล้านล้าธารณะคือ การพัฒนาที่ว่างเป็นแนวยาวล่องข้างคลอง เป็นสถานที่พักผ่อนหย่อนใจในระดับชุมชน การพัฒนาที่ว่างเป็นจุด (Spot) บริเวณริมคลองที่มีชุมชนตั้งถิ่นฐาน โดยพัฒนาเป็นส่วนล้าธารณะระดับท้องถิ่นได้ และการพัฒนาที่ว่างบริเวณวัดริมคลองให้เป็นส่วนล้าธารณะ และเป็นสถานที่ท่องเที่ยวแก่ชาวไทยและชาวต่างประเทศ

และเพื่อให้คลองมีประสิทธิภาพสูงสูดในการประกอบการแก้ไขปัญหาด้านการระบายน้ำและน้ำท่วม ด้านจราจรติดขัด และการขาดแคลนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีมาตรการต่าง ๆ ดังนี้ คือ

1. จะต้องทบทวนนโยบายการใช้คลองในกรุงรัตนโกสินทร์ทั้งหมด และกำหนดหน้าที่ วัตถุประสงค์ เป้าหมายของคลองให้ชัดเจน

2. กำหนดให้มีแผนพัฒนาระบบคลองควบคู่ไปกับการพัฒนาด้านอื่น ๆ ในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ และแผนพัฒนากรุงเทพมหานคร

3. ปรับปรุงและออกกฎหมาย ระเบียบข้อบัญญัติต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการก่อสร้างอาคาร การกักน้ำเสีย การรुकัลทางระบายน้ำ หรือการปรับปรุงชุมชนที่อยู่อาศัยริมคลอง

4. จัดตั้งหน่วยงานกลางที่สามารถประสานกับหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับทางน้ำคลองทั้งหมด

5. ดำเนินการควบคุมการใช้ที่ดินของเมือง โดยการสำรวจผังเมืองรวม และผังเมืองเฉพาะขึ้น

6. เผยแพร่ความรู้แก่ประชาชนให้รู้จักคุณค่าของคลอง และร่วมมือป้องกันรักษาคลองไว้มิให้ถูกทำลาย

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

Thesis Title   A Study of Klong Potentiality for the Urban
 Problems Solution of Bangkok Metropolis

Name   Kingpetch Lelahajeva

Thesis Advisors   Assistant Professor Suwattana Thadaniti

Department   Urban and Regional Planning

Academic Year   1985

Abstract

Bangkok in the past was only a small community of the agricultural society type. Canals comprised the main structure and were purpose, serving as human settlements, means of livelihood and transportation at the regional, urban and community levels. Western influence in the 19th century led to significant physical changes in the country's eco-society especially in Bangkok (Rattakosin City).

Bangkok nowadays is a large metropolis facing the same difficulties as other big cities, i.e. population, rise flood problems and traffic congestion. This situation can not be ignored and needs to be remedied urgently. Since the old main structure of canals has left varied throughout the whole area of Bangkok, it is of great interest to study the canals' present condition and to what extent they can be used in solving urban problems.

Objectives of the study

1) To study the conditions, problems, networks and relationships of canals and communities in the Bangkok metropolitan

area from past to present.

2) To study and make recommendations regarding the problem solving potential of canals for city-planning in the Bangkok area.

Results of the study:

1. Study of the relationships between canals and community comprised 5 phases as follows:

Phase I Pre-Rattanakosin era

Bangkok was a small community with a subsistence-type economic structure. Canals were related to communities at the regional, urban and community levels especially in regards to human settlements, public facilities, agriculture and military strategies.

Phase II Rattanakosin era

The beginning of the Rattanakosin Period before the Bowring Treaty was a city construction period in Bangkok imitating the glory of Ayudhaya. The way of life, human settlement, public facilities and consumption were not different from those of the Ayudhaya Period, that is, all were bound to waterways.

Phase III After the Bowring Treaty to the reign of

King Rama V

Thailand was faced with the influx of Western Imperialism. The economic system begun to change from subsistence production to exportation. The state policy was to preserve and maintain both canals and roads. During this period canals played a large role in the everyday life of Bangkokians.

Phase IV From the reign of King Rama VI to 2500 B.E.

This period largely shows the influence of the reigns of King Rama IV & V. The state policy was to develop the land-transportation, public facilities and utilities, that lessened the canals' importance.

Phase V 2500 B.E. to present

Bangkok Metropolis was affected by the ideas of American and system consultants and following five National Economic and Social Development Plans, the economic pattern shifted from agricultural to industrial. The role of canals in Bangkok communities did not change from that of Phase IV. However since the floods of 2518 and 2526 B.E. canals have taken a greater importance and role for Bangkok communities.

2. At present, Bangkok Metropolis faces many varied problems but canals have the potential to solve problems in 3 areas as follows:

- 2.1 Drainage and flood control
- 2.2 Traffic congestion
- 2.3 Lack of rest and recreational parks

Drainage and flood control

Guidelines for organizing the canal system in order to minimize drainage and flood problems rank as the first step improving the efficiency of the canals by prioritizing them for drainage into 3 levels: major, auxiliary, and feeder canals and considering the improvement of water gates, the dredging of shallow canals, the construction of levees, and the improvement of canal-side communities. Second, digging canals parallel to newly constructed roads for drainage

purposes instead of laying drainage pipes.

Traffic congestion

Guidelines for organizing the canal system in order to alleviate traffic congestion include first the promotion of river transportation in the Chao Phraya River by express boat, ferry and long-tailed boat through the improvement of the physical conditions of canals, of boat services, and of the junctions of river and road routes. Second, recommending routes between offices residences and factories in conjunction with the flood-control system in Bangkok Metropolis; improving the system of major, auxiliary and feeder canals.

Lack of rest and recreational parks

Guidelines for using canal-side areas to solve the public park problem include developing vacant land along the canals for community recreation, spot development in settled areas along the canals to the local parks, and the development of vacant temple land on the canals as public parks for the local population and tourists.

In order to make efficient use of canals in reaching solutions to the problem of drainage and flood control, traffic congestion and lack of rest and recreational parks, the following measures are recommended :

1. Review the policies of canal use in the Bangkok Metropolis; determine the functions, objectives and goals of the canal system.

2. Develop a plan for the improvement of the canal

system along with other plans of the national economic and social and those of the Metropolitan plan .

3. Revise laws and regulations concerned with the building construction, the sewage system encroaching on drainage canals; or improve communities on canals.

4. Set up a central body to coordinate efforts among all agencies concerned with waterways and canals.

5. Control land use in the Metropolis through an overall lay-out of the city and specific lay-outs.

6. Dissiminate the knowledge of canals to public and encourage them to not to destroy canals.

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์เรื่อง "การศึกษาศักยภาพของคลองเพื่อการแก้ไขปัญหาทางฝั่งเมืองของ กรุงเทพมหานคร" นี้ สำเร็จได้ด้วยความช่วยเหลือและคำแนะนำแก้ไขจากผู้ช่วยศาสตราจารย์ สุวัฒน์ รัตานิติ อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ และรองศาสตราจารย์ เกียรติ จิระกุล และอาจารย์ ขวัญสว่าง อดิโพธิ์ ที่ให้คำแนะนำแต่เริ่มแรก ซึ่งผู้ศึกษาขอขอบพระคุณอย่างสูง

นอกจากนี้ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณ พ่อ แม่ ที่ให้กำลังใจจนสามารถจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จด้วยดี รวมทั้งขอขอบพระคุณเพื่อน ๆ และมีพระคุณทุกท่าน ที่กรุณาให้ความช่วยเหลือในการจัดทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้จนสำเร็จ

กิ่งเพชร สิริหาชีวะ

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ช
กิตติกรรมประกาศ	ฉ
สารบัญตาราง	ด
สารบัญแผนที่	ท
สารบัญรูปภาพ	น
บทที่	
1 บทนำ	1
1.1 ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการศึกษา	2
1.3 ขอบเขตของการศึกษา	2
1.4 ขั้นตอนและวิธีการศึกษา	2
1.5 แหล่งที่มาของข้อมูล	3
1.6 ข้อจำกัดในการศึกษา	3
1.7 ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	3
2 งานวิจัย ทฤษฎี และแนวความคิดที่เกี่ยวข้อง	5
2.1 แนวความคิดเกี่ยวกับ ความหมายของเมือง วิวัฒนาการ ของเมือง	5
2.2 ทฤษฎีการขยายตัวและกำหนดทิศทางของเมือง และ ทฤษฎีที่ตั้ง	8
2.3 แนวความคิดเกี่ยวกับการเจริญเติบโตของเมือง	11
2.4 แนวความคิดเกี่ยวกับระบบชุมชน	12
2.5 แนวความคิดด้านการคมนาคมขนส่ง	15

สารบัญ (ต่อ)

บทที่ (ต่อ)		หน้า
2	2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	16
3	ความสัมพันธ์ระหว่างคลองกับกรุงเทพมหานครในอดีต	20
	3.1 สมัยก่อนรัตนโกสินทร์	24
	3.1.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ของกรุงเทพมหานคร	24
	3.1.2 บทบาทและหน้าที่ของคลองในระดับภาค เมือง และชุมชน	31
	3.2 สมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นก่อนทำสัญญาบาวริง (2325-2398)	35
	3.2.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจของ กรุงเทพมหานคร	35
	3.2.2 บทบาทและหน้าที่ของคลองในระดับภาค เมือง และชุมชน	41
	3.3 สมัยหลังสนธิสัญญาบาวริง จนถึงสมัยรัชการที่ 5 (2398-2453)	48
	3.3.1 ลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจของ กรุงเทพมหานคร	48
	3.3.2 บทบาทและหน้าที่ของคลองในระดับภาค เมือง และชุมชน	53
	3.4 สมัยรัชการที่ 6- พ.ศ. 2500 (2411-2500)	57
	3.4.1 ลักษณะของด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจของ กรุงเทพมหานคร	57
	3.4.2 บทบาทและหน้าที่ของคลองในระดับภาค เมือง และชุมชน	60

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ (ต่อ)	
4 ความสัมพันธ์ระหว่างคลองกับกรุงเทพมหานครในปัจจุบัน	65
4.1 สภาพปัจจุบันของคลองในกรุงเทพมหานคร	65
4.1.1 การเปลี่ยนแปลงของคลอง	65
4.1.2 คลองในปัจจุบัน	85
4.1.3 การกระจายตัวของคลองตามพื้นที่	87
4.1.4 ประเภทของคลองจำแนกตามประโยชน์ใช้สอย และขนาด	88
4.1.5 ประเภทของคลองจำแนกตามการเชื่อมต่อ	90
4.1.6 หน่วยงานที่ดูแลรักษาคลอง	92
4.1.7 ทิศทางการไหลของน้ำในคลอง	103
4.2 บทบาทและหน้าที่ของคลองในระดับภาค เมือง และชุมชน	105
4.3 ลักษณะทางด้านกายภาพ สังคม เศรษฐกิจ ของ กรุงเทพมหานคร	158
4.4 ปัญหาทางผังเมืองของกรุงเทพมหานคร	229
5 ศักยภาพของคลองในการแก้ไขปัญหาทางผังเมืองของกรุงเทพมหานคร	264
5.1 ด้านการจราจรติดขัด	265
5.2 ด้านการขาดแคลนสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ	299
5.3 ด้านการระบายน้ำท่วม	295
5.4 สรุปลักษณะและเสนอแนะ	301
บรรณานุกรม	308

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
ภาคผนวก	310
ภาคผนวก ก.	311
ภาคผนวก ข.	338
ภาคผนวก ค.	345
ภาคผนวก ง.	355
ประวัติผู้เขียน	363

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	แสดงคลองที่สูญหายไป	66
2	การเปลี่ยนแปลงจำนวนคลองตามแห่งข้อมูล	87
3	เปรียบเทียบลักษณะการขนส่ง	113
4	ปริมาณคนโดยสารเรือข้ามฟากเฉลี่ยตลอดปี 2520 และปี 2522	123
5	ปริมาณคนโดยสารเรือต่วนเสียบแม่น้ำเจ้าพระยารวมเฉลี่ยตลอดปี 2520 และ อันตรายการเปลี่ยนแปลง	136
6	ปริมาณคนโดยสารเรือหางยาวเฉลี่ยรวมตลอดปี 2523 และปี 2525	146
7	แสดงพื้นที่ จำนวนประชากร จำแนกตามแขวงในเขตกรุงเทพมหานคร ปี พ.ศ. 2526	171
8	แสดงความหนาแน่นประชากรกรุงเทพมหานคร จำแนกรายเขต พ.ศ. 2526 ..	183
9	แสดงจำนวนและร้อยละของการเปลี่ยนแปลงประชากรรายเขต พ.ศ. 2516-2526	187
10	แสดงการเปลี่ยนแปลงการใช้ที่ดินกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2501-2523	190
11	แสดงการใช้ที่ดินรวม 13 ประเภท แยกรายเขต พ.ศ. 2526	192
12	เปรียบเทียบมูลค่าผลิตภัณฑ์ของกรุงเทพฯ และประกาศปี 2525 (ราคาคงที่ปี 2515)	194
13	แสดงจำนวนและอัตราส่วนร้อยละของผู้ที่มีงานทำในแต่ละประเภทกิจการ ตั้งแต่ปี 2503-2523	198
14	แสดงการกระจายตัวของห้างสรรพสินค้าและศูนย์การค้าของกรุงเทพฯ เป็นรายเขต ตั้งแต่ปี 2495-2525	201
15	จำนวนสถานีประกอบการอุตสาหกรรมการผลิตและอุตสาหกรรมบริการปี 2526	205
16	แสดงการขนส่งสินค้าในภาคกลางแยกตามประเภทของการขนส่ง พ.ศ. 2525	209

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่ (ต่อ)	หน้า
17 แสดงการให้บริการด้านสังคมในระดับเขต พ.ศ. 2525.....	222
18. แสดงการใช้ประโยชน์ที่ดินในอนาคต พ.ศ. 2544.....	225
19 แสดงอัตราการเพิ่ม การย้ายถิ่นของประชากรในกรุงเทพมหานคร.....	230
20 แสดงจำนวนประชากรในพื้นที่โครงการ 2.....	250
21 แสดงลักษณะการใช้ที่ดินในพื้นที่โครงการ 2.....	251
22 แสดงปริมาณน้ำโสโครกเฉลี่ยต่อวัน.....	251
23 แสดงปริมาณน้ำโสโครกจากแหล่งต่าง ๆ ในพื้นที่โครงการ 2-a.....	252
24 มาตรฐานน้ำทิ้งชุมชน.....	254
25 แสดงจำนวนและพื้นที่ลุ่มน้ำสาธารณะในกรุงเทพมหานคร ปี 2523.....	258
26 ปริมาณและอัตราเพิ่มของขยะ ปี 2510-2525.....	261

ศูนย์วิทยพัชการ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญแผนที่

แผนที่	หน้า
1 แสดงพื้นที่บางกอกสมัยสมเด็จพระเจ้ากรุงธนบุรี	29
2 แสดง ถนน วัง วัด และชุมชน ในรัชสมัยของรัชกาลที่ 1-2-3	36
3 แสดงสภาพการใช้ที่ดินของพื้นที่บางกอกฝั่งตะวันออก สมัยรัชกาลที่ 7	59
4 แสดงคลองในปัจจุบัน	86
5 แสดงทิศทางการไหลของน้ำ	104
6 ระบบทางน้ำในที่ราบภาคกลาง	110
7 โครงข่ายเส้นทางน้ำภายใน	116
8 แสดงที่ตั้งท่าเรือข้ามฟาก	120
9 แสดงปริมาณคนโดยสารเรือข้ามฟากเฉลี่ยตลอดปี 2520 และปี 2525 ...	127
10 แสดงที่ตั้งท่าเรือด่วนเจ้าพระยา	134
11 แสดงปริมาณคนโดยสารเรือด่วนเจ้าพระยาเฉลี่ยต่อวันของปี 2520 และปี 2525	139
12 แสดงที่ตั้งท่าเรือหางยาว	143
13 แสดงปริมาณคนโดยสารเรือหางยาวเฉลี่ยตลอดปี 2523 และปี 2525 ...	147
14 แสดงบทบาทคลองด้านคมนาคม	149
15 แสดงที่ทำการเกษตรในเขตชานนอกของกรุงเทพมหานคร	152
16 แสดงบทบาทคลองด้านการท่องเที่ยว	155
17 พื้นที่เขตการปกครองของกรุงเทพมหานคร	160
18 แสดงจำนวนประชากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2526	179
19 แสดงความหนาแน่นประชากรกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2526	184

สารบัญแนบที่ (ต่อ)

แนบที่ (ต่อ)		หน้า
20	การใช้ที่ดินกรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2501	189
21	แสดงระบบถนนในกรุงเทพมหานครและพื้นที่ใกล้เคียง	223
22	แสดงที่ตั้งโรงงานกำจัดน้ำเสีย	253
23	แสดงบริเวณพื้นที่น้ำท่วม	270
24	แสดงระบบโครงข่ายถนนในอนาคต ปี พ.ศ. 2544	272
25	แสดงขนาดของคลอง	277
26	แสดงที่ตั้งศูนย์ชุมชน	280
27	แผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง ใช้ หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิด และบางประเภทใน ท้องที่เขตดินบุรี แขวงคลองสิบ แขวงคูฝั่งเหนือ เขตหนองจอก และแขวงคลองสามประเวศ แขวงลำปลาทิว แขวงลาดกระบัง เขตลาดกระบัง กรุงเทพมหานคร พ.ศ. 2525	284
28	แผนที่ท้ายข้อบัญญัติกรุงเทพมหานคร เรื่องกำหนดบริเวณห้ามก่อสร้าง ตัดแปลง ใช้ หรือเปลี่ยนแปลงใช้อาคารบางชนิด หรือบางประเภท ในท้องที่แขวงฉิมพลี แขวงบางระมาด แขวงบางเขือกหนึ่ง และ แขวงบางพรหม เขตตลิ่งชัน กรุงเทพมหานคร	285
29	แสดงที่ตั้งแหล่งงาน ที่อยู่อาศัยในกรุงเทพมหานคร	296

สารบัญรูปภาพ

รูปภาพที่	หน้า
1 แสดง การตั้งถิ่นฐานริมคลอง	22
2 แสดงที่ตั้งของ กรุงเทพมหานครสมัยอยุธยา	25
3 แสดงสำเนาเจ้าพระยาในสมัยอยุธยาประมาณปี พ.ศ. 2296	27
4 แสดงชุมชนริมคลอง	44
5 ผัง กรุงเทพฯในรัชสมัยสมเด็จพระจอมเกล้า และพระจุลจอมเกล้า เจ้าอยู่หัว	49
6 แสดง การเปลี่ยนแปลงชุมชนในเมือง รัชกาลที่ 4	50
7 แสดงสาธารณูปโภคที่สำคัญในสมัยรัชกาลที่ 5	52
8 แสดง ความหนาแน่นของชุมชนในคลองและริมคลอง	55

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย